

Robertas ir Karolis Ščerbavičiai. Pagerbtas partizanų atminimas

Lietuvos Valstybės 100-čio jubiliejaus proga, norėdami įamžinti žuvusiųjų už Lietuvos laisvę partizanų atminimą, 2018-01-20 dieną Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos pirmininkas Ernestas Subačius, nariai Laima Dačiulytė, Dainius Gudelis, Robertas Ščerbavičius, Vilniaus Gedimino technikos universiteto inžinerijos licėjaus 7A klasės moksleivis Karolis Ščerbavičius aplankė Semeliškių miestelį, kur uždegė žvakutes ir paėmė relikvijas iš 1944–1945 metais kankintų ir nužudytų partizanų tardymo, kalinimo ir kūnų išniekinimo vietų. Trakų g. 61, buvęs NKVD pastatas, Trakų g. 83 buvusio NKVD poskyrio areštinės (1 pav.) ir Šilo g. buvusio „magazino“ vietos, kur buvo užkasami nužudytųjų kūnai.

Šalia NKVD sunaikintos areštinės, Trakų g. 83

„Magazinas“ Šilo g., kur buvo užkasami nužudytieji

Aplankėme, Didžiosios Kovos Apygardos A rinktinės 4-ojo bataliono bunkerio vietą Pagrendos miške. Partizanų bunkerio vieta 1945 m. sausio 20 d. buvo išduota ir užpulta, žuvo 7 partizanai: Bolius (27 m.) Česonis, broliai Kajetonas (22 m.) ir Vladas (20 m.) Česoniai, Vladas Juozupka (Ščerbavičius), broliai Albertas (24m.), Jeronimas (27 m.) ir Simonas (27 m.) Seliutos. Kaip relikvija buvo paimtas žiupsnelis žemės ir gabalėlis eglės (kuri dengė įėjimą į bunkerį) šaknies.

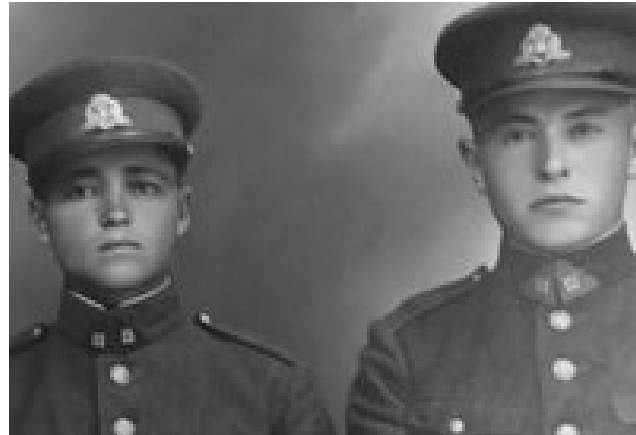
Partizanų bunkeris Pagrendos miške

Peliūnų kapinėse Seliutų šeimos kapas

1945 m. sausio 20 d. Semeliškių valsčiuje, Pagrendos miške, prie Gudaraisčio k. Bondaro būrio partizanai įsirengė bunkerį. Apie tai sužinojęs raudonųjų partizanų remėjas Bronius Kanapickas pranešė Semeliškių NKVD garnizono kariams ir sribams. Jie pasiėmė šalimais gyvenantį Motiejų Urboną ir atvyko prie bunkerio. Kadangi šiaudais padegti bunkerio nepavyko, užpuolikai pradėjo mėtyti granatas ir šaudyti iš kulkosvaidžių. Jie nenorėjo partizanų suimti gyvų. Kovotojai atsišaudė, bet jėgos buvo nelygios. Žuvę partizanai kovą pradėjo 1944 m. rugpjūčio mėnesį. Viename dokumente pažymėta, kad Seliutos „įvykdė keletą teroristinių aktų prieš tarybinį partinį aktyvą ir žmones, lojaliai nusiteikusius tarybinei valdžiai“ (LYA, f. V – 5, ap. 1, b. 3803, l. 28).

Pagerbę Tautos didvyrius, nuvykome į Peliūnų kapines, kur aplankėme žuvusiųjų kapus, atitinkamai juos pagerbdami.

Albertas Saliuta 1944 m., aštuoniolikmetis Jeronimas Saliuta, Simonas Seliuta su draugu Lietuvos kariuomenėje

Ištrauka iš 1992-02-03 d. Genovaitės Seliutaitės-Novikienės prisiminimų

„Iš ryto atėjo du kareiviai ir liepė močiutei kinkyti arklį į roges.

Sakė: – užmušėm šešis banditus, tai reikia nuvežti į vietą. (Nežinia ar tai buvo sutapimas ar kieno nors taip liepta, nes kai kam mūsų skausmo dar buvo per mažai.) Laimei, vežti savo sūnus Jai neteko. Kiek pavažiavus, kareiviai liepė išlipti ir palaukti pas kaimynus, kol jie atvarys arklį.

Tik vargšas mūsų „Bėris“ vežė savo šeimnininkus.

Atvarę kareiviai arklį, keikėsi, kad prakeiktas tavo arklys, negalima su juo susitvarkyti. Stovi vietoje, prunkščia, kanopomis žemę kasa ir nejuda iš vietos. Tik pradėjus šaudyti į viršų jis pajudėjo.

Močiutė laukė arklio ligi vidurdienio. Juos visus nuvežė į Kietaviškes ir sumetė kaip papulė prie kryžiaus.

Ten Jie pragulėjo apie savaitę.

Sekmadienį močiutė išėjusi iš bažnyčios ėjo atpažinti savo sūnų. Nosine nušluosčiusi visų veidus, surado visus tris gulinčius greta.

Sargybiniai Jos paklausė, ar tik ne sūnaus ieškai? Ji atsakė, kad tik taip žiūrinti, o sūnų neturi. Tai reikėjo didelės valios, kad nenuriedėtų nei viena ašara.

Prisimenu Ją nuostabiai gerą, švelnią, tvirtos dvasios, nepalūžtančią didžiausiam skausme.

Tai Radvilų palikuonė, Veronika Radvilaitė.

Sekančią naktį Juos išvogė. Važiavo mamutė, dėdienė, Tamulis Adomas ir dar buvo daugiau Jų draugų. Guldė ant paklodžių ir traukė per sniegą ligi paruoštų rogių.

Tą naktį buvo labai šalta, pustė, tai saugotojai sribai girtuokliavo savo būstinėje ir nepastebėjo.

Prisimenu tą siaubo naktį: stovėjo trys karstai. Mamutė ir dėdienė verkė, klykė, o močiutė vaikščiojo prie savo sūnų laužydama rankas ir dar pajėgė raminti marčias, glostė mums marčioms galveles. Tos baisios nakties aš neužmiršiu niekad.

Laidojo Juos tą pačią naktį. Buvo pilna gryčia žmonių, suėjo visi kaimynai. Pasikeisdami žmonės ėjo sargybą.

Jie palaidoti vienoje duobėje, greta vienas kito. Duobę iškasė Vaiciukevičius Ignas, Seliuta Bolesius (Jų pusbrolis) ir kažkas trečias, kurio nežinau.

Ankstyvą pavasarį prie bunkerio pastatė ažuolinį kryžių, Jų dėdės Radvilas Romas ir Jonas, ir dar kažkas iš Jų draugų.

Ant kapų taip pat buvo pastatyti trys ažuoliniai kryžiai, primenantys Kalvarijos kalną.+++“